

MASARYKOVA UNIVERZITA V BRNĚ
PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Téma seminární práce: Formy výchovy

Úvod do pedagogiky a pedagogického myšlení
Vyučující: Mgr. Mgr. Kateřina Vlčková

Vypracovala: Vilma Mádrová

Učo : 136407

Obor: Pedagogické asistentství přírodopisu a chemie pro ZŠ

V Brně dne 15.11.2004

Formy výchovy

1) Školní

- vyučování
- mimo vyučovací školní aktivity
- vliv školního prostředí

2) Mimoškolní

- ve společenských organizacích
- v kulturních institucích
- hromadnými sdělovacími prostředky

3) Rodinná

- veřejným míněním rodiny
- zájmovou orientací rodiny
- rodinnými aktivitami

4) Sebevýchova

- autodiagnostika a automotivace
- autodidaxe
- podíl na různých aktivitách

Mimoškolní výchova

- součást komplexní výchovy mladé generace i dospělých, rovnocenná se školskou a rodinnou výchovou, plní základní cíle výchovného programu společnosti, její úloha je nezastupitelná
- navazuje na školní a rodinnou výchovu, je bohatá ne bezprostřední požitky (úvod)
- uskutečňuje se sítí společenských organizací, kulturních zařízení a hromadných sdělovacích prostředků
- společenské organizace se na výchově mládeže a dospělých podílí stále více a všestranněji.
- výchovné působení se uskutečňuje ve 2 rovinách – obecné a specifické
- každá organizace se podílí na rozvoji osobnosti z hlediska jednotlivých složek výchovy
- organizace zabezpečují například filozofický, technický, estetický, tělesný rozvoj svých členů, ale také rozvíjí své členy jako reprezentanty dané organizace
- působí nejen vnitřně na své členy, ale také na veřejnost

Intencionální výchova – uskutečňuje se prostřednictvím kurzů, přednášek, seminářů, diskusí.

Funkcionální výchova – probíhá neustále ve spojitosti s vlastním životem a aktivitou dané organizace, shromáždění, konference, semináře, tisk, hromadné sdělovací prostředky.

Pedagogické působení společenské organizace může být dlouhodobé povahy a krátkodobé povahy → forma poradenská propagonistická, agitační

Druhy mimoškolní výchovy

Kulturní zařízení

- funkce výchovné

- funkce specifické – muzea, galerie, knihovny, divadla, kina, koncertní zařízení, zoologické + botanické zahrady, hvězdárny, ...

Kulturní zařízení poskytují výchovně – vzdělávací působení, obohacuje poznání, citové požitky, stimuluje zájmy, uspokojuje potřeby, připravují specifické prezentace pro jednotlivé skupiny zájemců z hlediska věku, potřeb. Budují speciální dětská oddělení- dětská muzea, dětské čítárny.

Vytvářejí nezanedbatelnou součást komplexního výchovného působení na rozvoj jedinců a celé lidské společnosti.

Hromadné sdělovací prostředky

(masová komunikační média)- tisk, rozhlas, film, televize se staly jedním z nejdůležitějších činitelů výchovy. Mají široký rozsah působnosti, mají svou tradici, informují o dění doma i ve světě. Hromadné sdělovací prostředky informují a tím vychovávají.

Výchovně vzdělávací proces má mnoho rovin

- 1) poznání + utřídění faktů
- 2) zobecňování jednotlivých poznatků
- 3) vyvození obecných zákonitostí
- 4) utváření postojů jedince ke skutečnosti

Hromadné sdělovací prostředky jsou velmi účinným nástrojem výchovy a vzdělávání veřejnosti, ale jejich působení je znehodnocováno komercializací a přemírou reklam.

Rodinná výchova

rodina = základní sociální jednotka

- místo utváření názorů, které se později promítají do chování
- výchova dorůstajícího jedince
- rozvíjí své členy veřejným míněním (soubor typických názorů a přístupů ke skutečnosti, jejichž nositelem je převážná část rodiny)

Významným prostředkem rodinné výchovy je obsah rodinného života (společné zájmy, činnosti). Velký vliv má rodina na jedince v oblasti vlastenecké, estetické, kulturní a sportovní výchovy. Rodina hraje důležitou roli při rozvoji nejcitlivějších stránek osobnosti. Stále se prohlubuje spolupráce mezi školami, mimoškolními institucemi, hromadnými sdělovacími prostředky a rodinou.

Sebevýchova

- specifická forma pedagogické aktivity
- jedinec se stává iniciátorem i realizátorem výchovně - vzdělávacího procesu
- sebevzdělávání je rozvoj vědomostí, dovedností, návyků a schopností

Sebevýchova v užším smyslu znamená rozvoj postojů jedince ke skutečnosti, je ovlivněna několika předpoklady (motivace, potřeby, zájmy). Sebevýchova může začít v tom okamžiku, kdy je jedinec schopen zhodnotit vlastní stupeň rozvoje = schopnost autodiagnózy.

Sebevýchova je závislá na schopnosti jedince stanovit si cíle rozvoje, na adekvátních prostředcích (literatura, příručky, návody), na konzultační a poradenské službě. Je stimulována možnostmi uplatnění (škola, pracoviště, organizace, instituce).

Závěr

Úspěšná výchova znamená znát autonomní cíle (klade si jedinec sám) i heteronomní cíle (klade si společnost), vyžaduje odpovídající atmosféru mezi pedagogem a vychovávaným.

Použitá literatura

Matěječek, Z. *Dítě a rodina v psychologickém poradenství*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1992.

JůVA, V. (sen. & jun.) *Úvod do pedagogiky*. Brno: Paido, 1995. ISBN 80-85931-06-0